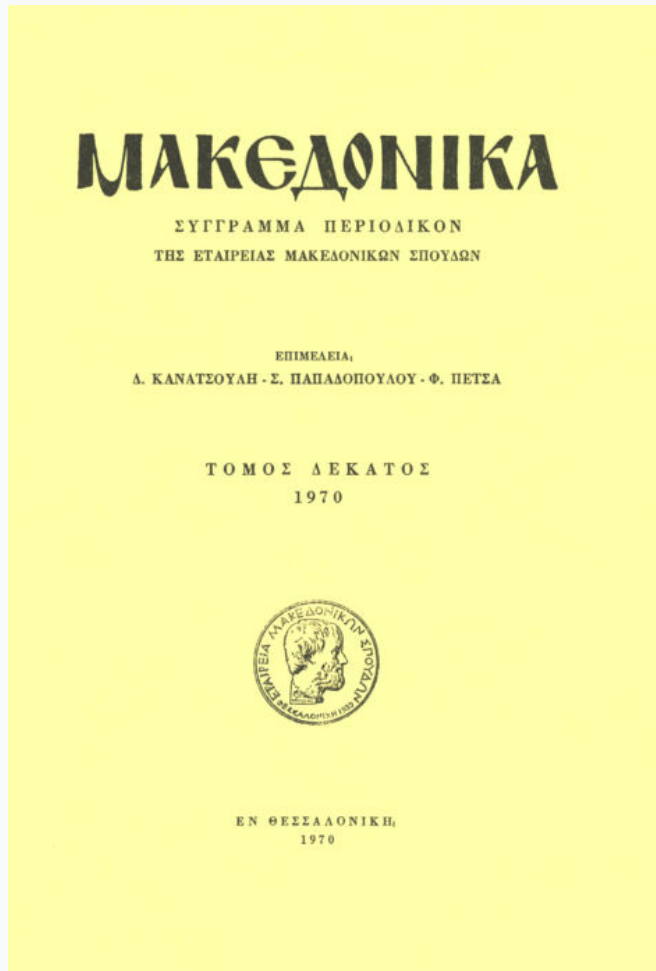

Μακεδονικά

Τόμ. 10, Αρ. 1 (1970)

Χρυσ. Μαυροπούλου-Τσιούμη, Ο Άγιος Νικόλαος ο ορφανός

Θωμάς Μ. Προβατάκης

doi: [10.12681/makedonika.810](https://doi.org/10.12681/makedonika.810)

Copyright © 2014, Θωμάς Μ. Προβατάκης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Προβατάκης Θ. Μ. (2015). Χρυσ. Μαυροπούλου-Τσιούμη, Ο Άγιος Νικόλαος ο ορφανός. *Μακεδονικά*, 10(1), 321. <https://doi.org/10.12681/makedonika.810>

Χ ρ υ σ. Μ α υ ρ ο π ο ύ λ ο υ - Τ σ ι ο ύ μ η, 'Ο Άγιος Νικόλαος ό 'Ορφανός (Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, άριθ. 118), Θεσσαλονίκη 1970, σελ. 48+32 πίνακες άσπ. - μαύρ.+VIII πίν. Έγχρωμοι.

Τήν τρίτην θέσιν εις τήν υπό του Ίδρύματος Μελετών Χερσονήσου του Αίμου αναλφθεισαν σειράν εκδόσεων οδηγών μνημείων τής Μακεδονίας κατέχει τό υπό τήν εποπτείαν του καθηγητού του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Στυλ. Πελεκανίδη τελευταίως ιδόν τό φώς βιβλίον τής φιλολόγου - αρχαιολόγου κ. Χ. Μαυροπούλου - Τσιούμη. Εις τό προτασόμενον εισαγωγικόν σημείωμα γίνεται λόγος διά τήν τοπογραφίαν και τήν όνομασίαν του ναού (σ. 7-8), τήν χρονολογίαν τής ιδρύσεώς του, τήν αρχιτεκτονικήν και τήν τοιχοδομίαν αυτού (σ. 9-10), ως και τήν γλυπτικήν αυτού (σ. 10-12). Άκολουθως, άφου παρεμβληθούν ή κάτωψις και ή τομή του ναυδρίου, ή συγγρ. περιγράφει τόν ζωγραφικόν διάκοσμον αυτού (σ. 12-44), τόν όποιον αναλύει διεξοδικώς ως άποτελούντα τό αξιολογώτερον άντικείμενον τής τέχνης του. Κατ' άρχήν αναφέρεται δι' όλιγων εις τήν διάταξιν, τήν σύνθεσιν, τήν τεχνικήν και τήν τεχνοτροπίαν τών τοιχογραφιών του ναού. Άκολουθως περιγράφει τό σύνολον τών παραστάσεων μέ τήν ακόλουθον σειράν: «Τοιχογραφίες α) του ναού (σ. 15-30), β) του νοτίου κλίτους (σ. 30-35), γ) του βορείου κλίτους (σ. 35-37), δ) του νότιου άξονος και ε) μεμονωμένοι άγιοι. Συνολικώς εξετάζει πενήκοντα σχεδόν σύνολα συνθέσεων ή παραστάσεων. Μετά τήν εξέτασιν ταύτην ακολουθει ό πίναξ εικόνων και έπονται 32 πίνακες άσπροι-μαύροι και όκτώ έγχρωμοι εις τό τέλος (οί τελευταίοι ούτοι μέ διαφορητικήν από τήν άριθμησίαν των σειράν κατά βιβλιοδετικόν σφάλαμα), οι όποιοι εικονίζουν τās πλείστας τών εξηγηθεισών ήδη παραστάσεων.

Γενικά χαρακτηριστικά τής όλης έργασίας τής Χ. Μαυροπούλου - Τσιούμη είναι ή καθ' όρισμένην τάξιν περιγραφή τών τοιχογραφιών, ή άπλότης αλλά και ή ζωηρότης τής έκφράσεως, ή παρατηρητικότητα αυτής, ή γενική άλλ' ώλοκληρωμένη έρευνα του υπό εξέτασιν μνημείου και ή άρίστη έκδοτικώς εμφάνισις του βιβλίου τής.

Βεβαίως από τοιαύτας έργασίας δέν πρέπει νά έχη κανείς επιστημονικάς άπαιτήσεις. Περιορίζονται συνήθως εις μίαν άπλήν περιγραφήν χωρίς νά προβαίνουν εις τεχνοτροπικάς αναλύσεις και συγκρίσεις, εις προβληματισμούς και συζητήσεις, εις νέας άπόψεις και συμπεράσματα. Άλλως θα ήσαν κατά πολύ ίσως άκατάληπτα διά τό ευρύ κοινόν, διά τό όποιον και προορίζεται τό μικρόν τουτο βιβλίον.

Όμως ή άποφυγή δευτερευόντων, έστω, έρμηνευτικών σφαλμάτων τών τοιχογραφιών, μικραί τινες παραλήψεις, δυνάμεναι νά δημιουργήσουν κενά εις τόν άπλούν αναγνώστην, πειστική κατατόπισις και ακριβολογία ακόμη και εις τήν λεπτομέρειαν είναι, νομίζομεν, άπαραίτητα και εις τά βιβλία του είδους αυτού. Ούτω π.χ. εις τήν σ. 8 δέν αναφέρεται ό λόγος, διά τόν όποιον ό ναός δέν έγινε ποτέ τζαμί, εις τήν σ. 21 ή «γεροντική μεγαλόπρηπη μορφή... και ή νεανική που στέκονται πίσω από τό Χριστό» δέν είναι παρά ό Πέτρος και ό Ίωάννης, περί τών όποιων καλόν θα ήτο νά αναφερθούν τά όνόματα, εις τήν σ. 27 σημειώνεται ότι οι μαθηταί κάθονται εις ήμικυκλικήν τράπεζαν, ένθ' τό όρθόν είναι ότι κάθονται γύρωθεν έλλειψοειδούς τραπέζης και εις τήν σ. 32 ένθα περιγράφεται ή Σαμαρείτις ουδόλωσ γίνεται λόγος διά τήν χειρονομίαν τής, ή όποία χαρακτηρίζει τήν μετά του Ίησου συνομιλίαν τής. Γενικώς πάντως τό βιβλίον τουτο εξεπλήρωσε, νομίζομεν, άρκούντως τόν σκοπόν, διά τόν όποιον εξεδόθη.

ΘΩΜΑΣ Μ. ΠΡΟΒΑΤΑΚΗΣ